

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X KADENCJA

Warszawa, dnia 30 czerwca 2020 r.

Druk nr 138 S

SPRAWOZDANIE

KOMISJI USTAWODAWCZEJ,
KOMISJI RODZINY, POLITYKI SENIORALNEJ I SPOŁECZNEJ

oraz

KOMISJI PRAW CZŁOWIEKA, PRAWORZĄDNOŚCI I PETYCJI

o projekcie ustawy o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw (druk nr 138)

Marszałek Senatu w dniu 1 czerwca 2020 r. skierował do Komisji Ustawodawczej, Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej oraz Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji projekt ustawy w celu rozpatrzenia go w pierwszym czytaniu.

Komisje na wspólnych posiedzeniach w dniach 17 oraz 30 czerwca 2020 r. rozpatrzyły w pierwszym czytaniu przedstawiony przez wnioskodawców projekt ustawy, wprowadziły do niego poprawki i wnoszą o przyjęcie przez Senat jednolitego, załączonego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw oraz projektu uchwały w sprawie wniesienia do Sejmu tego projektu ustawy.

Przewodniczący Komisji
Ustawodawczej
(-) Krzysztof Kwiatkowski

Przewodniczący Komisji
Praw Człowieka, Praworządności i Petycji
(-) Aleksander Pociąg

Przewodniczący Komisji
Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej
(-) Jan Filip Libicki

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks
postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw.

Jednocześnie upoważnia panią senator Magdalenę Kochan do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w części pierwszej w księdze drugiej w tytule II tytuł działu Ia otrzymuje brzmienie:
„Sprawy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”;
- 2) art. 560² otrzymuje brzmienie:
„Art. 560². Przepisy zawarte w niniejszym dziale stosuje się w sprawach, o których mowa w art. 11a i art. 11aa ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 i 956).”;
- 3) w art. 560³ § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. Wniosek o zobowiązanie osoby stosującej przemoc w rodzinie do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazanie zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, lub zakazanie zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą w rodzinie może być złożony na urzędowym formularzu.”;
- 4) w art. 560⁷:
  - a) § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. Sąd w postanowieniu o zobowiązaniu osoby stosującej przemoc w rodzinie do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazaniu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, lub zakazaniu zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą w rodzinie wskazuje obszar lub odległość od wspólnie zajmowanego

---

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń, ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, ustawę z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawę z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2019 r. poz. 1469, 1495, 1649, 1655, 1798, 1802, 1818, 2070, 2089, 2128 i 2217 oraz z 2020 r. poz. 288, 462, 875, 956, 1017 i 1086.

mieszkania lub od osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, którą osoba stosująca przemoc w rodzinie jest obowiązana zachować.”,

b) w § 2 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Postanowienie o zobowiązaniu osoby stosującej przemoc w rodzinie do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazaniu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, lub zakazaniu zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą w rodzinie jest skuteczne i wykonalne z chwilą ogłoszenia.”;

5) art. 560⁸ otrzymuje brzmienie:

„Art. 560⁸. Sąd w postanowieniu w przedmiocie zobowiązania osoby stosującej przemoc w rodzinie do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazania zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, lub zakazania zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą w rodzinie rozstrzyga również o zabezpieczeniu, jeżeli było udzielone.”;

6) w art. 755² § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W sprawach o zobowiązanie osoby stosującej przemoc w rodzinie do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazanie zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazanie zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą w rodzinie sąd może udzielić zabezpieczenia również przez przedłużenie obowiązywania nakazu lub zakazu, o których mowa w art. 15aa ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2020 r. poz. 360 i 956), zwanej dalej „ustawą o Policji”, lub art. 18a ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 431 i 956), zwanej dalej „ustawą o Żandarmerii Wojskowej”. Sąd może zmienić wskazane w nakazie lub zakazie obszar lub odległość od wspólnie zajmowanego mieszkania lub od osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, które osoba stosująca przemoc w rodzinie jest obowiązana zachować.”;

7) art. 755³ otrzymuje brzmienie:

„Art. 755³. W sprawach o zobowiązanie osoby stosującej przemoc w rodzinie do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazanie zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, lub zakazanie zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą w rodzinie sąd, udzielając zabezpieczenia, wskazuje w postanowieniu czas jego trwania.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2019 r. poz. 821 i 1238 oraz z 2020 r. 568, 956 i 1086) w art. 66b:

1) pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) wydanego przez Policję, na podstawie art. 15aa ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2020 r. poz. 360 i 956), lub Żandarmerię Wojskową, na podstawie art. 18a ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 431 i 956), nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, lub zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą w rodzinie,

2) postanowienia sądu o udzieleniu zabezpieczenia w sprawach o zobowiązanie osoby stosującej przemoc w rodzinie do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazanie zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, lub zakazanie zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, w tym postanowienia, którym nakaz lub zakaz, o których mowa w pkt 1, został przedłużony,”

2) w pkt 3 na końcu dodaje się przecinek i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) postanowienia sądu o zakazaniu osobie stosującej przemoc w rodzinie zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, wydanego na podstawie art. 11aa ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”.

Art. 3. W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2020 r. poz. 360 i 956) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 15aa:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Policjant ma prawo wydać wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie w rozumieniu przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, stwarzającej zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby dotkniętej tą przemocą:

1) nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, zwany dalej „nakazem” lub

2) zakaz:

a) zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub

b) zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą w rodzinie

– zwany dalej „zakazem”.”,

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Policjant w nakazie lub zakazie wskazuje obszar lub odległość od wspólnie zajmowanego mieszkania lub od osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, którą osoba stosująca przemoc w rodzinie jest obowiązana zachować.”;

2) w art. 15ab:

a) w ust. 4 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Policja w celu ustalenia, czy zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 15aa ust. 1, oraz w celu wskazania obszaru lub odległości od wspólnie zajmowanego mieszkania lub od osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, którą osoba stosująca przemoc w rodzinie jest obowiązana zachować, może przesłuchać w charakterze świadków również inne osoby, w szczególności wszystkie dotknięte tą przemocą osoby pełnoletnie wspólnie zajmujące mieszkanie.”,

b) po ust. 5 dodaje się ust. 5a:

„5a. W przypadku gdy należy się obawiać, że obecność osoby stosującej przemoc w rodzinie będzie oddziaływać krępująco na świadka, Policja może nakazać tej osobie, aby na czas przesłuchania świadka opuściła miejsce przesłuchania.”,

c) w ust. 9 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„W przypadku gdy osobie stosującej przemoc w rodzinie nakazano opuszczenie miejsca przesłuchania świadka, przed przystąpieniem do wysłuchania Policja informuje osobę stosującą przemoc w rodzinie o treści zeznań złożonych w czasie jej nieobecności oraz umożliwia jej odniesienie się do tych zeznań.”;

3) w art. 15ad:

a) w ust. 1 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„W razie niemożności doręczenia nakazu lub zakazu osobie stosującej przemoc w rodzinie, doręczenie uważa się za dokonane przez umieszczenie na drzwiach wspólnie zajmowanego mieszkania zawiadomienia o ich wydaniu oraz dokonanie wzmianki o tym fakcie w nakazie lub zakazie wraz ze wskazaniem przyczyny umieszczenia zawiadomienia o wydaniu nakazu lub zakazu.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Zawiadomienie, o którym mowa w ust. 1, zawiera imię i nazwisko osoby stosującej przemoc w rodzinie oraz wezwanie do niezwłocznego kontaktu

z właściwą jednostką organizacyjną Policji, a ponadto dostępne po otwarciu zawiadomienia informacje o wydaniu nakazu lub zakazu, podstawie prawnej, miejscu ich odebrania, a także zasadach zabrania ze wspólnie zajmowanego mieszkania lub jego bezpośredniego otoczenia przedmiotów osobistego użytku i służących do świadczenia pracy oraz będących własnością osoby stosującej przemoc w rodzinie zwierząt domowych.”,

c) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1, umieszczanego na drzwiach mieszkania wobec niemożności doręczenia nakazu lub zakazu, mając na uwadze konieczność zrozumienia zawiadomienia również przez osoby niekorzystające z profesjonalnej pomocy prawnej.”;

4) w art. 15ae:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Czynność opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia przez osobę stosującą przemoc w rodzinie, wobec której wydano nakaz lub zakaz, wymaga sporządzenia protokołu, który podpisuje ta osoba oraz pełnoletnia osoba dotknięta przemocą w rodzinie uczestnicząca w czynności lub inna pełnoletnia osoba, jeżeli została upoważniona przez osobę dotkniętą przemocą w rodzinie i uczestniczyła w czynności opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.”,

b) w ust. 2 pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) w miarę potrzeby stwierdzenie innych okoliczności dotyczących przebiegu czynności, w szczególności wskazanie zabranych ze wspólnie zajmowanego mieszkania lub jego bezpośredniego otoczenia przedmiotów osobistego użytku i służących do świadczenia pracy lub zwierząt domowych oraz opis pozostawionego mienia, które według twierdzeń osoby stosującej przemoc w rodzinie, wobec której wydano nakaz lub zakaz, stanowi jej własność.”,

c) w ust. 4 zdanie pierwsze i drugie otrzymują brzmienie:

„Osoba stosująca przemoc w rodzinie, wobec której wydano nakaz lub zakaz, ma prawo zabrać ze wspólnie zajmowanego mieszkania lub jego bezpośredniego otoczenia przedmioty osobistego użytku i służące do świadczenia pracy lub będące jej własnością zwierzęta domowe. W przypadku sprzeciwu osób wspólnie

zajmujących mieszkanie przedmioty te lub zwierzęta domowe pozostawia się we wspólnie zajmowanym mieszkaniu lub jego bezpośrednim otoczeniu.”,

d) w ust. 5 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Jeżeli w okresie obowiązywania nakazu lub zakazu zajdzie potrzeba zabrania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie mienia stanowiącego jej własność, w szczególności niezabranych uprzednio przedmiotów osobistego użytku i służących do świadczenia pracy lub zwierząt domowych, ze wspólnie zajmowanego mieszkania lub jego bezpośredniego otoczenia, może się to odbyć jeden raz, wyłącznie w obecności policjanta, po wcześniejszym uzgodnieniu przez nich terminu z osobą dotkniętą tą przemocą.”;

5) w art. 15af ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór zawiadomienia osoby stosującej przemoc w rodzinie, wobec której został wydany nakaz lub zakaz, pozostawionego wobec niemożności doręczenia korespondencji, mając na uwadze konieczność zrozumienia zawiadomienia również przez osoby niekorzystające z profesjonalnej pomocy prawnej.”;

6) w art. 15ag:

a) w ust. 1:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) możliwości i sposobie złożenia żądania, aby sąd zobowiązał osobę stosującą przemoc w rodzinie do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazał zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,”,

– pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) możliwości uzyskania pomocy udzielanej przez podmioty, które otrzymały dotacje z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, o którym mowa w przepisach Kodeksu karnego wykonawczego, oraz danych teleadresowych, najbliższych miejscowo dla osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, siedzib tych podmiotów i innych niezbędnych danych kontaktowych tych podmiotów.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Policjant, w przypadku wydania nakazu lub zakazu, informuje osobę dotkniętą przemocą w rodzinie o możliwości przekazania jej danych osobowych

najbliższemu miejscowo podmiotowi, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, w celu udzielenia pomocy, chyba że osoba ta nie wyrazi zgody.”;

7) w art. 15aj ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Sąd rozpoznaje zażalenie niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 48 godzin od chwili wpływu zażalenia do sądu.”;

8) w art. 15ak:

a) w ust. 2 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Zakaz zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą w rodzinie nie traci jednak mocy w razie zastosowania środka zapobiegawczego w postaci nakazania okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, prokurator zawiadamia osobę dotkniętą przemocą w rodzinie oraz właściwą jednostkę Policji.”;

9) po art. 15ak dodaje się art. 15al w brzmieniu:

„Art. 15al. Minister właściwy do spraw wewnętrznych składa Sejmowi i Senatowi, w terminie do dnia 30 czerwca, informację o liczbie nakazów lub zakazów wydanych w poprzednim roku kalendarzowym, w tym nakazów lub zakazów uchylonych następnie na podstawie art. 15aj ust. 3.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 431 i 956) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 17 w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) zatrzymania w przypadkach określonych w art. 18 ust. 1 i 2 oraz w przepisach innych ustaw;”;

2) w art. 18 w ust. 3 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Żołnierz Żandarmerii Wojskowej w celu stwierdzenia zasadności zatrzymania, o którym mowa w ust. 2, ocenia ryzyko bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzkiego, odrębnie dla osoby dorosłej i dziecka, biorąc pod uwagę w szczególności:”;

3) w art. 18a:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Żołnierz Żandarmerii Wojskowej ma prawo wydać wobec żołnierza pełniącego czynną służbę wojskową, stosującego przemoc w rodzinie w rozumieniu

przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, stwarzającej zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby dotkniętej tą przemocą:

- 1) nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, zwany dalej „nakazem” lub
- 2) zakaz:
  - a) zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub
  - b) zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą w rodzinie– zwany dalej „zakazem”.”,

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Żołnierz Żandarmerii Wojskowej w nakazie lub zakazie wskazuje obszar lub odległość od wspólnie zajmowanego mieszkania lub od osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, którą osoba stosująca przemoc w rodzinie jest obowiązana zachować.”;

4) w art. 18b:

a) w ust. 4 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Żandarmeria Wojskowa w celu ustalenia, czy zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 18a ust. 1, oraz w celu wskazania obszaru lub odległości od wspólnie zajmowanego mieszkania lub od osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, którą osoba stosująca przemoc w rodzinie jest obowiązana zachować, może przesłuchać w charakterze świadków również inne osoby, w szczególności wszystkie dotknięte tą przemocą osoby pełnoletnie wspólnie zajmujące mieszkanie.”,

b) po ust. 5 dodaje się ust. 5a w brzmieniu:

„5a. W przypadku gdy należy się obawiać, że obecność osoby stosującej przemoc w rodzinie będzie oddziaływać krępująco na świadka, Żandarmeria Wojskowa może nakazać tej osobie, aby na czas przesłuchania świadka opuściła miejsce przesłuchania.”,

c) w ust. 9 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„W przypadku gdy osobie stosującej przemoc w rodzinie nakazano opuszczenie miejsca przesłuchania świadka, przed przystąpieniem do wysłuchania Żandarmeria Wojskowa informuje osobę stosującą przemoc w rodzinie o treści zeznań złożonych w czasie jej nieobecności oraz umożliwia jej odniesienie się do tych zeznań.”;

5) w art. 18d:

- a) w ust. 1 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:
„W razie niemożności doręczenia nakazu lub zakazu osobie stosującej przemoc w rodzinie, doręczenie uważa się za dokonane przez umieszczenie na drzwiach wspólnie zajmowanego mieszkania zawiadomienia o ich wydaniu oraz dokonanie wzmianki o tym fakcie w nakazie lub zakazie wraz ze wskazaniem przyczyny umieszczenia zawiadomienia o wydaniu nakazu lub zakazu.”,
- b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
„3. Zawiadomienie, o którym mowa w ust. 1, zawiera imię i nazwisko osoby stosującej przemoc w rodzinie oraz wezwanie do niezwłocznego kontaktu z właściwą jednostką organizacyjną Żandarmerii Wojskowej, a ponadto dostępne po otwarciu zawiadomienia informacje o wydaniu nakazu lub zakazu, podstawie prawnej, miejscu ich odebrania, a także zasadach zabrania ze wspólnie zajmowanego mieszkania lub jego bezpośredniego otoczenia przedmiotów osobistego użytku i służących do świadczenia pracy oraz będących własnością osoby stosującej przemoc w rodzinie zwierząt domowych.”,
- c) ust. 5 otrzymuje brzmienie:
„5. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, wzór zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1, umieszczanego na drzwiach mieszkania wobec niemożności doręczenia nakazu lub zakazu, mając na uwadze konieczność zrozumienia zawiadomienia również przez osoby niekorzystające z profesjonalnej pomocy prawnej.”;
- 6) w art. 18e:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Czynność opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia przez osobę stosującą przemoc w rodzinie, wobec której wydano nakaz lub zakaz, wymaga sporządzenia protokołu, który podpisuje ta osoba oraz pełnoletnia osoba dotknięta przemocą w rodzinie uczestnicząca w czynności lub inna pełnoletnia osoba, jeżeli została upoważniona przez osobę dotkniętą przemocą w rodzinie i uczestniczyła w czynności opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.”,
- b) w ust. 2 pkt 7 otrzymuje brzmienie:
„7) w miarę potrzeby stwierdzenie innych okoliczności dotyczących przebiegu czynności, w szczególności wskazanie zabranych ze wspólnie zajmowanego

mieszkania lub jego bezpośredniego otoczenia przedmiotów osobistego użytku i służących do świadczenia pracy lub zwierząt domowych oraz opis pozostawionego mienia, które według twierdzeń osoby stosującej przemoc w rodzinie, wobec której wydano nakaz lub zakaz, stanowi jej własność.”,

c) w ust. 4 zdanie pierwsze i drugie otrzymują brzmienie:

„Osoba stosująca przemoc w rodzinie, wobec której wydano nakaz lub zakaz, ma prawo zabrać ze wspólnie zajmowanego mieszkania lub jego bezpośredniego otoczenia przedmioty osobistego użytku i służące do świadczenia pracy lub będące jej własnością zwierzęta domowe. W przypadku sprzeciwu osób wspólnie zajmujących mieszkanie przedmioty te lub zwierzęta domowe pozostawia się we wspólnie zajmowanym mieszkaniu lub jego bezpośrednim otoczeniu.”,

d) w ust. 5 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Jeżeli w okresie obowiązywania nakazu lub zakazu zajdzie potrzeba zabrania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie mienia stanowiącego jej własność, w szczególności niezabranych uprzednio przedmiotów osobistego użytku i służących do świadczenia pracy lub zwierząt domowych, ze wspólnie zajmowanego mieszkania lub jego bezpośredniego otoczenia, może się to odbyć jeden raz, wyłącznie w obecności żołnierza Żandarmerii Wojskowej, po wcześniejszym uzgodnieniu przez nich terminu z osobą dotkniętą tą przemocą.”;

7) w art. 18f ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, wzór zawiadomienia osoby stosującej przemoc w rodzinie, wobec której został wydany nakaz lub zakaz, pozostawionego wobec niemożności doręczenia korespondencji, mając na uwadze konieczność zrozumienia zawiadomienia również przez osoby niekorzystające z profesjonalnej pomocy prawnej.”;

8) w art. 18g:

a) w ust. 1:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) możliwości i sposobie złożenia żądania, aby sąd zobowiązał osobę stosującą przemoc w rodzinie do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazał zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,”,

– pkt 5 otrzymuje brzmienie:

- „5) możliwości uzyskania pomocy udzielanej przez podmioty, które otrzymały dotacje z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, o którym mowa w przepisach Kodeksu karnego wykonawczego, oraz danych teleadresowych, najbliższych miejscowo dla osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, siedzib tych podmiotów i innych niezbędnych danych kontaktowych tych podmiotów.”,
- b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Żołnierz Żandarmerii Wojskowej, w przypadku wydania nakazu lub zakazu, informuje osobę dotkniętą przemocą w rodzinie o możliwości przekazania jej danych osobowych najbliższemu miejscowo podmiotowi, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, w celu udzielenia pomocy, chyba że osoba ta nie wyrazi zgody.”;
- 9) w art. 18j ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Sąd rozpoznaje zażalenie niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 48 godzin od chwili wpływu zażalenia do sądu.”;
- 10) w art. 18k:
- a) w ust. 2 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:
- „Zakaz zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą w rodzinie nie traci jednak mocy w razie zastosowania środka zapobiegawczego w postaci nakazania okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym.”,
- b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
- „3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, prokurator zawiadamia osobę dotkniętą przemocą w rodzinie oraz właściwą jednostkę organizacyjną Żandarmerii Wojskowej.”;
- 11) po art. 18k dodaje się art. 18l w brzmieniu:
- „Art. 18l. Minister Obrony Narodowej składa Sejmowi i Senatowi, w terminie do dnia 30 czerwca, informację o liczbie nakazów lub zakazów wydanych w poprzednim roku kalendarzowym, w tym nakazów lub zakazów uchylonych następnie na podstawie art. 18j ust. 3.”;
- 12) w art. 30d w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
- „Żandarmeria Wojskowa, w celu realizacji zadań ustawowych związanych z przeciwdziałaniem przemocą w rodzinie, może przetwarzać informacje, w tym dane osobowe, o osobach dotkniętych przemocą w rodzinie oraz osobach stosujących tę przemoc, wobec których:”.

Art. 5. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 755, 807 i 956) w art. 96 w ust. 1 pkt 15 otrzymuje brzmienie:

„15) osoba dotknięta przemocą w rodzinie w sprawach o zobowiązanie osoby stosującej przemoc w rodzinie do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazanie zbliżania się do tego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazanie zbliżania się do niej.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 i 956) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 9d ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, Żandarmerii Wojskowej, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.”;

2) po art. 11a dodaje się art. 11aa w brzmieniu:

„Art. 11aa. Jeżeli osoba dotknięta przemocą w rodzinie obawia się, że członek rodziny, o którym mowa w art. 11a ust. 1, będzie stosował wobec niej przemoc poza wspólnie zajmowanym mieszkaniem i jego bezpośrednim otoczeniem, może żądać, aby sąd, właściwy według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym, zakazał mu zbliżania się do niej.”;

3) w art. 12b w ust. 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Sąd rozpoznaje zażalenie niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin od chwili wpływu zażalenia do sądu.”.

Art. 7. W ustawie z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 956) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 w pkt 5 polecenie nowelizacyjne otrzymuje brzmienie:

„w art. 55 w ust. 1 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:”;

2) art. 9 otrzymuje brzmienie:

„Art. 9. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 2020 r.”.

Art. 8. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 2020 r.

UZASADNIENIE

1. Cel projektowanej ustawy

W trakcie prac nad ustawą z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (dalej także jako nowela z 30 kwietnia 2020 r.) większość senacka dostrzegła jej mankamenty legislacyjne, niemniej wsłuchując się w apele środowisk zaangażowanych w zwalczanie zjawiska przemocy domowej oraz udzielanie pomocy ofiarom takiej przemocy, uznała, że priorytetem jest przyjęcie ustawy bez poprawek, bo tylko wtedy zostanie niezwłocznie przekazana Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej i będzie można żywić nadzieję, że w krótkim czasie zostanie podpisana, a następnie ogłoszona. Senatorowie wciąż jednak uważają, że zachodzi potrzeba wprowadzenia korekt w nowych przepisach i dlatego zdecydowali się na złożenie niniejszej inicjatywy ustawodawczej, która usunie ich ewidentne wady. Projektodawcy pragną w ten sposób zrealizować zadanie, jakie ustrojodawca powierzył Senatowi, polegające na dbaniu o jakość stanowionego prawa.

2. Różnice między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Najważniejszym problemem, który – zdaniem senatorów – wymaga ponownej refleksji, jest zbyt długi okres spoczywania noweli z 30 kwietnia 2020 r. Jej uchwalenie dokonało się w dość szybkim trybie, praktycznie w konsensusie politycznym, co – jak się wydaje – wiąże się ściśle z nagłośnionymi w przestrzeni medialnej informacjami na temat wzrostu liczby osób dotkniętych przemocą domową w warunkach izolacji wymuszonej pandemią wirusa SARS-CoV-2. Jakkolwiek więc znaczenie i waga nowego instrumentu wprowadzanego ustawą, tj. wydawanego przez Policję lub Żandarmerię Wojskową nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, wykracza dalece poza aktualną sytuację oraz ograniczenia podyktowane zapobieganiem czy też zwalczaniem zakażeń wymienionym koronawirusem, to wcześniejsze wejście w życie przedmiotowych regulacji byłoby właściwą odpowiedzią ustawodawcy na wyzwania, z którymi polskie rodziny mierzą się obecnie w znacznie większej skali niż zazwyczaj. Projektodawcy mają przy tym świadomość, że prawidłowe wdrożenie postanowień ustawy z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw wymaga czasu wykraczającego poza standardowe *vacatio legis* i z tego powodu proponują, aby okres ustalony w jej art. 9 został skrócony niemal o połowę. Można przyjąć, że czas pozostały do

1 września 2020 r. powinien być wystarczający zarówno na wydanie niezbędnych aktów wykonawczych (skądinąd ich projekty były dołączone do projektu ustawy zawartego w druku sejmowym nr 279, co pozwala postawić tezę, że są już w znacznej mierze przygotowane), jak i na ewentualne przeprowadzenie szkoleń funkcjonariuszy Policji oraz żołnierzy Żandarmerii Wojskowej, którzy będą stosowali nowe przepisy. Opisywaną propozycję można znaleźć w art. 7 pkt 2 projektowanej ustawy.

Na marginesie wypada zastrzec, że nakaz zachowania odpowiedniej *vacatio legis*, jako jeden z komponentów składających się na treść zasady demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji), zakłada przede wszystkim pozostawienie adresatom stosownego czasu na zaznajomienie się z nowym prawem oraz umożliwienie im dokonania odpowiednich działań adaptacyjnych. I choć z dotychczasowego orzecznictwa sądu konstytucyjnego wynika, że kwestia długości okresu przejściowego mieści się w granicach swobody ustawodawcy, to nie ulega wątpliwości, iż nie jest to równoznaczne z akceptacją dla arbitralności nieznajdującej dostatecznego wyjaśnienia w motywach legislatora i okolicznościach sprawy, przy czym o niedostosowaniu *vacatio legis* można mówić zarówno wtedy, gdy jest zbyt krótka, jak i gdy jest nazbyt długa. W szczególności w uzasadnieniu wyroku z dnia 1 czerwca 2004 r. (sygn. akt U 2/03) Trybunał Konstytucyjny zaznaczył, że tym, co decyduje o „odpowiedniości” okresu spoczywania ustawy, jest właśnie ów całokształt okoliczności, m.in. przedmiot i treść unormowania, jakie zostało przewidziane w uchwalonych przepisach. Według projektodawców w przypadku ustawy z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw nie można abstrahować od wspomnianej sytuacji faktycznej, a mianowicie palącego problemu przemocy domowej. Trudno natomiast mówić o potrzebie ochrony praw osób stosujących przemoc w rodzinie bądź konieczności wyznaczenia im dłuższego czasu na przystosowanie się do zmienionego stanu prawnego. W takim ujęciu wszelkie próby obrony zarzutu naruszenia zasady ochrony zaufania do państwa i stanowionego prawa (ściśle zresztą związanej z wymogiem zachowania odpowiedniej *vactio legis*) muszą być skazane na niepowodzenie.

Równie ważkim problemem jak prawidłowe ukształtowanie *vacatio legis* jest brak możliwości izolowania osoby stosującej przemoc w rodzinie od osoby dotkniętej taką przemocą poza wspólnie zajmowanym mieszkaniem lub jego bezpośrednim otoczeniem. W pracach nad projektem pojawiły się opinie wskazujące, iż pożądane jest rozszerzenie zakresu przedmiotowego nowych przepisów o instytucję zakazu zbliżania się. Podkreślenia

wymaga przy tym, że tego typu zakaz będzie komplementarnym instrumentem służącym ochronie osób doznających przemocy domowej w sytuacji, gdy z jakichkolwiek powodów nie dojdzie do wszczęcia lub zakończenia postępowania karnego i zastosowania wobec sprawcy środków właściwych temu postępowaniu, nie wyłączając skazania i orzeczenia środka, o którym mowa w art. 39 pkt 2b ustawy z dnia z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (chodzi o środek karny zakazu kontaktowania się z określonymi osobami lub zbliżania się do określonych osób) bądź art. 72 § 1 pkt 7a (środek probacyjny powstrzymania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym lub innymi osobami w określony sposób lub zbliżania się do pokrzywdzonego lub innych osób). Trudno też uznać, że zasadne jest wyposażenie Policji i Żandarmerii Wojskowej li tylko w możliwość wydania nakazu opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do tego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, skoro istotą wprowadzanych regulacji jest ochrona osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, a nie ochrona konkretnego miejsca (czy ściślej – osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, ale jedynie w miejscu zamieszkania). Wreszcie, za uzupełnieniem mechanizmów objętych nowelą z 30 kwietnia 2020 r. oraz oddaniem do dyspozycji zarówno wymienionym formacjom mundurowym, jak i sądom powszechnym orzekającym na podstawie przepisów procedury cywilnej, środka prawnego w postaci zakazu zbliżania się do osoby przemawia silnie okoliczność, że zgodnie z art. 52 Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej na stronach–sygnatariuszach tej konwencji spoczywa obowiązek przyjęcia koniecznych środków ustawodawczych lub innych środków umożliwiających właściwym władzom „nakazanie sprawcy przemocy domowej, w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia, opuszczenia miejsca zamieszkania ofiary lub osoby zagrożonej, na odpowiedni okres oraz zakazania sprawcy wchodzenia do lokalu zajmowanego przez ofiarę lub osobę zagrożoną lub kontaktowania się z ofiarą lub osobą zagrożoną” (por. też Raport wyjaśniający do Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, opublikowany w Stambule 11 maja 2011 r., pkt 264, s. 44 – <https://rm.coe.int/16800d383a>).

Notabene nie powinno być żadnych wątpliwości, że przy wazeniu dóbr, jakimi są z jednej strony życie i zdrowie (w tym zdrowie psychiczne osoby dotkniętej przemocą w rodzinie), a z drugiej – prawo osoby stosującej przemoc w rodzinie do swobodnego przemieszczania się czy przebywania w miejscach, do których prawo nie ogranicza dostępu, prymat muszą mieć te pierwsze. Swoją drogą podobnie wygląda relacja konkurencyjnych

wartości w postaci ochrony życia lub zdrowia jednostki oraz zapewnienia możliwości korzystania innej osobie z jej własności bądź innych praw majątkowych, o których można mówić w przypadku wydania nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do tego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

Powyższą ideę pełnej ochrony osoby doświadczającej przemocy domowej realizują przede wszystkim zmiany ujęte w art. 1, art. 3 pkt 1 i art. 4 pkt 3 projektowanej ustawy, zaś ich konsekwencje można znaleźć m.in. w art. 2, art. 5 oraz art. 6 pkt 2 projektu.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę, na dodatkową korektę brzmienia art. 66b pkt 2 *in fine* ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (art. 2 pkt 1 projektowanej ustawy). Pomijając już samą kwestię zakazu zbliżania się do osoby, wedle literalnego brzmienia tego przepisu naruszenie zabezpieczenia udzielonego przez sąd nie stanowiłoby bowiem czynu podlegającego ukaraniu w reżimie wykroczeniowym, gdyby postanowienie o zabezpieczeniu zapadło, mimo iż wcześniej nie doszło do wydania nakazu lub zakazu na podstawie art. 15aa ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji albo art. 18a ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, bądź też w sytuacji gdyby wydany uprzednio nakaz lub zakaz utracił moc stosownie do art. 15ak ust. 1 lub 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji albo art. 18k ust. 1 lub 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych.

Niezależnie od tego interwencji ustawodawcy wymaga brzmienie art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, ponieważ w polecenie nowelizacyjne wkradła się oczywista omyłka (zamiast art. 55 ust. 1 pkt 1 i 2, wskazano art. 55 ust. 3 pkt 1 i 2), która nie pozwoli na osiągnięcie zamierzonego celu legislacyjnego. Stąd też w projekcie zamieszczono zmianę naprawiającą omawiany błąd – zob. art. 7 pkt 1.

Ponadto projektodawcy są przekonani, że w związku z postanowieniem art. 4 pkt 1 noweli z 30 kwietnia 2020 r. zasadne będzie doprecyzowanie odesłania, które znajduje się w art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych. Otóż, w obowiązującym brzmieniu przepis ten odnosi się do zatrzymania uregulowanego w art. 18. Tymczasem po nowelizacji art. 18 zostanie podzielony na jednostki systematyzacyjne niższego stopnia, a podstawy prawne zatrzymania żołnierza będą ujęte tak w ust. 1, jak i w ust. 2. Wobec tego w art. 4 w pkt 1 projektowanej ustawy

proponuje się zmianę wymienionego przepisu ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych.

Doprecyzowania wymaga także brzmienie art. 18 ust. 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, dodawanego na mocy art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw. Z uwagi na powiązanie przesłanek zawartych w tej jednostce systematyzacyjnej wyłącznie z zatrzymaniem przewidzianym w art. 18 ust. 2, niezbędne staje się odzwierciedlenie tej zależności poprzez wprowadzenie stosownego odesłania. Rozwiązanie to jest ujęte w art. 4 pkt 2 projektu.

Innym błędem, który należy wyeliminować, jest dwukrotne zastrzeżenie w art. 30d ust. 1 dodawanym w ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, że przetwarzanie danych osobowych przez Żandarmerię Wojskową może odbywać się „także bez (...) wiedzy i zgody” osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz osób stosujących tę przemoc. Na potrzebę dostosowania dyspozycji tego przepisu do regulacji zawartej w art. 23 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) zwracał uwagę Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych w opinii przedłożonej do druku sejmowego nr 279. Projektodawcy proponują zatem pominięcie w treści powołanego przepisu, a konkretnie we wprowadzeniu do wyliczenia, przytoczonej formuły i jednocześnie poprawienie interpunkcji w tej części art. 30d ust. 1 (wydzielenie wyrazów „w tym dane osobowe” przecinkami) – art. 4 pkt 12 projektu.

Do redakcyjnych usterek przepisów dodawanych ustawą z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw należy zaliczyć również pojawiający się w nich dwukrotnie dodatek w postaci określenia „Fundusz Sprawiedliwości”, jaki towarzyszy nazwie „Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej”. W tym miejscu warto przypomnieć, że podstawę utworzenia Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej stanowi art. 43 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy i to w istocie ten przepis powinien być punktem odniesienia dla terminologii stosowanej w innych aktach normatywnych. Co prawda w art. 43 § 1a przywołanego Kodeksu ustawodawca zezwolił na posługiwanie się określeniem „Fundusz Sprawiedliwości”, ale jako skrótem nazwy, nie zaś jej uzupełnieniem. W związku

z tym w art. 3 pkt 6 lit. a tiret drugie oraz art. 4 pkt 8 lit. a tiret drugie projektowanej ustawy proponuje się ustalenie brzmienia odpowiednich przepisów bez powyższego dodatku.

W tych samych art. 3 pkt 6 lit. a i art. 4 pkt 8 lit. a projektu zawarte zostały zmiany polegające m.in. na wykreśleniu formuły „, o którym mowa w przepisach ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”. Żądanie, z jakim osoba dotknięta przemocą w rodzinie może zwrócić się do sądu zostało wystarczająco zidentyfikowane w przepisach art. 15ag ust. 1 pkt 1 i art. 18g ust. 1 pkt 1, dodawanych odpowiednio w ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji oraz ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, wobec czego ogólne odesłanie do ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nie ma w tym przypadku żadnego waloru. Osobną sprawą jest to, że z punktu widzenia osoby uprawnionej ważne będzie pozyskanie informacji co do tego, że w ogóle ma prawo wystąpić do sądu z żądaniem o zobowiązanie osoby stosującej przemoc w rodzinie do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub o zakazanie tej osobie zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, bądź też zakazanie osobie stosującej przemoc w rodzinie zbliżania się do niej, a ponadto także informacji odnośnie do sposobu złożenia wniosku w tym przedmiocie, a nie informacji na temat podstawy prawnej takiego roszczenia. Zgodnie bowiem z przyjętą zasadą *facta probantur, iura novit curia*, wnioskodawca nie ma obowiązku oznaczania w swym piśmie podstawy prawnej zgłaszanego żądania.

Swoistą niekonsekwencją na gruncie nowych przepisów jest umożliwienie osobie stosującej przemoc zabrania przedmiotów osobistego użytku i służących do świadczenia pracy lub będących własnością tej osoby zwierząt domowych jedynie ze wspólnie zajmowanego mieszkania, podczas gdy wydawany wobec takiej osoby nakaz lub zakaz ma obejmować również bezpośrednio otoczenie wspólnie zajmowanego mieszkania. Nie da się przecież wykluczyć *a priori*, że potrzebne obowiązanemu przedmioty lub należące do niego zwierzęta będą znajdowały się nie we wspólnie zajmowanym mieszkaniu, lecz właśnie w przestrzeni będącej – jak to określił ustawodawca – jego bezpośrednim otoczeniem. Należy więc odpowiednio skorygować brzmienie art. 15ae ust. 4 i ust. 5 oraz art. 18e ust. 4 i ust. 5, a w ślad za tym także art. 15ad ust. 3 i art. 15ae ust. 2 pkt 7 oraz art. 18d ust. 3 oraz art. 18e ust. 2 pkt 7 (patrz art. 3 pkt 3 lit. b i pkt 4 lit. b-d oraz art. 4 pkt 5 lit. b i pkt 6 lit. b-d projektu).

Z kolei aby z jednej strony usunąć wątpliwości co do tego, czy osoba stosująca przemoc w rodzinie może być obecna przy przesłuchaniu przeprowadzanym w trybie nowego art. 15ab

ust. 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji albo art. 18b ust. 4 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, z drugiej zaś – aby zapewnić swobodę wypowiedzi świadkowi (zwłaszcza jeżeli należy do kręgu osób dotkniętych przemocą w rodzinie) proponuje się wyartykułowanie tej kwestii w sposób nawiązujący do rozwiązania przyjętego na gruncie art. 390 § 2 w związku z art. 375 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego – por. art. 1 pkt 1 i art. 2 pkt 3 projektowanej ustawy. W opinii projektodawców jednoznaczne określenie zasad w tej mierze może mieć duże znaczenie tak w kontekście zastrzeżenia uczynionego w art. 15ab ust. 7 zdanie trzecie i art. 18b ust. 7 zdanie trzecie, a zarazem użycia przez ustawodawcę w art. 15ab ust. 9 i art. 18b ust. 9 wyrazu „wysłuchać” (sugerującego, iż na etapie wydawania nakazu lub zakazu osobie stosującej przemoc w rodzinie nie przysługuje status świadka i tym samym nie stosuje się do niej ograniczenia z art. 264 zdanie drugie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego w związku z art. 15ab ust. 5 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji albo art. 18b ust. 5 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych), jak i w kontekście zasady równości broni obowiązującej w postępowaniu cywilnym, które to może być następnym etapem po wydaniu nakazu lub zakazu przez Policję tudzież Żandarmerię Wojskową.

Przy okazji warto też uszczegółowić wytyczne z art. 15ad ust. 5 i art. 15af ust. 4 oraz art. 18d ust. 5 i art. 18f ust. 4 (odpowiednio art. 3 pkt 3 lit. c i pkt 5 oraz art. 4 pkt 5 lit. c i pkt 7 projektu). Wymóg, aby zawiadomienia kierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie były zrozumiałe dla kogoś, kto nie korzysta z pomocy pełnomocnika, ma zapewne zagwarantować możliwie prosty, jasny język owych zawiadomień. Niemniej trzeba mieć na względzie, że nowe przepisy odsyłają do stosowania przepisów procedury cywilnej również wtedy, gdy chodzi o wniesienie zażalenia od wydanego nakazu lub zakazu, czyli *de facto* dokonanie czynności, która może nastąpić bezpośrednio pod odebraniu zawiadomienia (zob. art. 15aj ust. 1 dodawany w ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji oraz art. 18j ust. 1 dodawany w ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych). W myśl natomiast art. 87 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, pełnomocnikiem strony może być nie tylko adwokat lub radca prawny, tzn. osoba dysponująca fachową wiedzą prawniczą, ale także małżonek, rodzeństwo, zstępni lub wstępni strony oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia. Bardziej precyzyjne będzie zatem wskazanie ministrom upoważnionym do

wydania rozporządzeń, że zawiadomienie powinno być zrozumiałe dla osób, które nie korzystają z „profesjonalnej pomocy prawnej”.

Zmiany proponowane w odniesieniu do art. 15ad ust. 1 zdanie drugie i art. 18d ust. 1 zdanie drugie mają głównie charakter redakcyjny (eliminują błąd składniowy polegający na niepoprawnym zastosowaniu imiesłowowego równoważnika zdania), aczkolwiek dodatkowo modyfikacja brzmienia powołanych przepisów przywróci im wewnętrzną spójność – domniemanie doręczenia, zakodowane w słowach „doręczenie uważa się za dokonane”, nie będzie pozostawać w sprzeczności z końcowym fragmentem regulacji, gdzie aktualnie jest mowa o „braku doręczenia”. Propozycję senatorów w tym zakresie zawiera art. 3 pkt 3 lit. a i art. 4 pkt 5 lit. a projektowanej ustawy.

Odrębnym zagadnieniem jest to, czy w treści art. 15ag ust. 2 i art. 18g ust. 2 ustawodawca prawidłowo posłużył się czasownikiem „pouczać”, w szczególności że żadne ze słownikowych znaczeń tego wyrazu nie pasuje do kontekstu wypowiedzi legislacyjnej. Według bowiem Słownika języka polskiego PWN pouczać to m.in. 1. poinformować kogoś, jak należy się zachować lub co trzeba zrobić w jakiejś sytuacji; 2. zwrócić komuś uwagę. Tymczasem w wymienionych przepisach chodzi o uświadomienie danej osobie, iż jej dane mogą zostać przekazane określonej osobie i tym samym o stworzenie mu przestrzeni dla podjęcia decyzji, czy akceptuje tego typu działanie. Nie mamy tu więc do czynienia z władczym działaniem Policji czy też Żandarmerii Wojskowej, a intencją stojącą za analizowanym uregulowaniem było w rzeczy samej upodmiotowienie osoby dotkniętej przemocą w rodzinie i jednocześnie stworzenie mechanizmu ułatwiającego dotarcie do niej z pomocą. Ponadto nie można pominąć tego, że początkowy fragment analizowanych przepisów, z którego można by wnosić o dokonaniu czynności przekazania danych („poucza (...) o przekazaniu jej danych”), nie współgra z końcowym fragmentem, gdzie jest mowa wprost, iż osoba dotknięta przemocą w rodzinie ma prawo nie wyrazić zgody na takie przekazanie. Biorąc to pod uwagę, w art. 3 pkt 6 lit. b i art. 4 pkt 8 lit. b projektu proponuje się dookreślenie, że rolą funkcjonariusza Policji bądź żołnierza Żandarmerii Wojskowej jest poinformowanie o możliwości przekazania danych osobowych.

Zastrzeżenia co do zastosowanej terminologii (tym razem odnośnie do wskazanych *expressis verbis* podmiotów) można mieć też na gruncie dodawanych przepisów art. 15ak ust. 3 i art. 18k ust. 3. W ocenie projektodawców rozróżnienie dwóch kategorii osób, tj. pokrzywdzonego oraz osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, ani nie jest potrzebne w świetle

celu tych przepisów, ani nie znajduje uzasadnienia w treści art. 15ak ust. 2 oraz art. 18k ust. 2. Chodzi bowiem o to, by osoba dotknięta przemocą w rodzinie uzyskała informację, że zamiast tymczasowego instrumentu przewidzianego w przepisach normujących uprawnienia Policji oraz Żandarmerii Wojskowej (por. art. 15ak ust. 1 i art. 18k ust. 1), w odniesieniu do osoby stosującej przemoc rodzinie zastosowanie znalazł izolacyjny środek zapobiegawczy, jakim jest tymczasowe aresztowanie, albo środek zapobiegawczy określony w art. 275a § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego. To czy osoba dotknięta przemocą w rodzinie (kategoria szersza) korzysta ze statusu pokrzywdzonego w toczącym się postępowaniu przygotowawczym (kategoria węższa) jest w takiej sytuacji zupełnie obojętne, a już nie trzeba chyba wspominać o tym, że ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji oraz ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych nie są aktami normatywnymi, które powinny regulować kwestię uprawnień pokrzywdzonych czy też obowiązków, jakie mają wobec nich organy postępowania karnego. W konsekwencji w projektowanych art. 3 pkt 8 lit. b i art. 4 pkt 10 lit. b proponuje się nadanie przepisom oznaczonym jako ust. 3 innego brzmienia, w którym z jednej strony zostaną pominięte osoby określone mianem „pokrzywdzonego”, a z drugiej – podmiot uprawniony do otrzymania od prokuratora stosownego zawiadomienia zostanie określony pełną nazwą, czyli jako „osoba dotknięta przemocą w rodzinie”.

W tym miejscu wypada nadmienić, że potrzeba wprowadzenia zmian objętych treścią art. 3 pkt 8 lit. a i art. 4 pkt 10 lit. a projektu wynika z tego, że o ile tymczasowe aresztowanie osoby stosującej przemoc w rodzinie albo nakazanie tej osobie na zasadzie art. 275a § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym „konsumowałyby” ewentualny nakaz i zakaz wydanie na podstawie już uchwalonego brzmienia art. 15aa ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji albo art. 18a ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, o tyle w razie wprowadzenia instytucji zakazu zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą w rodzinie upadek tego typu ochrony byłby nieuzasadniony, gdyby w grę wchodziło wyłącznie zastosowanie drugiego ze wskazanych wyżej środków zapobiegawczych. W takim przypadku wydany przez Policję lub Żandarmerię Wojskową zakaz powinien zostać utrzymany.

Dodatkowo projektodawcy proponują zmianę brzmienia art. 15ae ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji oraz art. 18e ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii

Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (art. 3 pkt 4 lit. a i art. 4 pkt 6 lit. a projektu). Intencją stojącą za tą propozycją jest takie ukształtowanie regulacji dotyczącej sporządzania protokołu z czynności opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia przez osobę, wobec której wydano nakaz lub zakaz, aby poza tą ostatnią osobą obowiązkiem złożenia podpisu na protokole objęta była nie każda osoba pełnoletnia, która przebywa w owym wspólnym mieszkaniu, lecz dorosła osoba dotknięta przemocą w rodzinie albo inna osoba dorosła upoważniona przez osobę dotkniętą przemocą w rodzinie i to tylko wówczas, gdy uczestniczy w protokołowanej czynności. Taka formuła minimalizuje liczbę osób, które będą „uwikłane” w zdarzenia mające miejsce po wydaniu nakazu lub zakazu i tym samym eliminuje źródło możliwych zarzutów (np. co do braku wymaganego podpisu), zbędnych emocji czy wręcz traumy wynikających chociażby z wciągania osób postronnych w sprawy związane z przemocą w danej rodzinie.

W projektowanej ustawie znajdują się jeszcze dwie zmiany o charakterze merytorycznym. Po pierwsze, zdaniem projektodawców termin na rozpatrzenie zażalenia wniesionego przez obowiązującego, wyznaczony sądowni w art. 15aj ust. 2 oraz w lustrzanym przepisie art. 18j ust. 2, jest za długi, zwłaszcza jeżeli weźmie się pod uwagę istotę nakazu lub zakazu wydawanego przez Policję czy Żandarmerię Wojskową. W tym aspekcie projektodawcy widzą konieczność lepszego zabezpieczenia praw osób obowiązanych, a tym samym szybszego korygowania pomyłek, które mogą się zdarzyć choćby tylko ze względu na to, że interwencje kończące się wydaniem nakazu lub zakazu niechybnie będą przeprowadzane w stanach faktycznych cechujących się dużą dynamiką i ładunkiem emocjonalnym. Dlatego według senatorów przywołany termin powinien wynosić maksymalnie 48 godzin. Nawiasem mówiąc, termin przewidziany w art. 12b ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na rozpoznanie zażalenia na odebranie dziecka jest jeszcze krótszy i wynosi jedynie 24 godziny. Omawianą zmianę ujęto w art. 3 pkt 7 i art. 4 pkt 9 projektu, przy czym w końcowym fragmencie projektowanych przepisów przesądzono, że termin na rozpoznanie zażalenia biegnie od chwili wpływu zażalenia do sądu. W celu zagwarantowania pełnej spójności systemowej zasadne jest też dodanie analogicznego zastrzeżenia we wspomnianym art. 12b ust. 3 zdanie pierwsze ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (art. 6 pkt 1 projektowanej ustawy).

Po drugie, w projekcie dodano zmianę art. 9d ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, której nie przewidywała nowela z 30 kwietnia 2020 r.

Niemniej takie pominięcie legislacyjne nie wydaje się być trafne. Wskazany przepis dotyczy procedury „Niebieskie Karty”, a wśród podmiotów, które powołane są do jej realizowania, wymienia przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia. Skoro jednak również Żandarmeria Wojskowa ma być formacją aktywnie działającą w ramach struktur zwalczających tę przemoc oraz udzielających pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, czego dowodem jest nie tylko oddanie jej do dyspozycji narzędzia prawnego w postaci nakazu lub zakazu, ale także decyzja ustawodawcy o włączeniu (aczkolwiek na zasadzie fakultatywności) przedstawicieli Żandarmerii Wojskowej w prace zarówno tzw. zespołów interdyscyplinarnych, jak i grup roboczych (zob. art. 7 pkt 1 lit. a i c ustawy z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw), to uwzględnienie tej służby w mechanizmie „Niebieskie Karty” stanowi w istocie postawienie przysłowiowej kropki nad „i”. Taką funkcję pełni właśnie art. 6 pkt 1 projektu.

3. Konsultacje

Nadesłane w ramach konsultacji opinie i uwagi są zamieszczone na senackiej stronie internetowej. Wyniki konsultacji przedstawiono w Ocenie Skutków Regulacji.

4. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Zakres przedmiotowy projektu nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

<p>Tytuł projektu: <i>Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw</i>¹</p> <p>Przedstawiciel wnioskodawcy: Senator Magdalena Kochan</p> <p>Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym: Katarzyna Konieczko, ekspert ds. legislacji, tel. 22 694 9557 Marian Fałek, ekspert ds. OSR, tel. 22 694 9082</p>	<p>Data sporządzenia: 3 lipca 2020 r.</p> <p>Źródło: inicjatywa komisji senackiej</p> <p>Nr druku: 138, 138 S</p>
---	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Przemoc w rodzinie jest uznawana za złożony problem społeczny, o skomplikowanych uwarunkowaniach psychologicznych, wielorakich przyczynach i wielopłaszczyznowych konsekwencjach dla wszystkich członków rodziny, wymagający wszechstronnego uregulowania w prawie publicznym. Z danych statystycznych wynika, że w 2018 r. stwierdzono 159 297 przypadków przemocy w rodzinie i podejrzenie dotknięcia przemocą w rodzinie u 88 133 osób. Liczba osób wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie wyniosła 73.654.²

W celu przeciwdziałania temu negatywnemu zjawisku przyjęta została *ustawa z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*. W trakcie prac nad przedmiotową ustawą dostrzeżono jej mankamenty merytoryczne i legislacyjne m.in. takie jak: długi okres *vacatio legis*, brak możliwości wydania przez Policję i Żandarmerię Wojskową, a także przez sąd orzekający w postępowaniu cywilnym zakazu zbliżania się do osoby, długi termin rozpatrzenia przez sąd zażalenia wniesionego przez obowiązanego (3 dni), czy nieuwzględnienie Żandarmerii Wojskowej w mechanizmie „Niebieskiej Karty”.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt.

W celu rozwiązania problemów proponuje się projekt: *ustawa o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*, w którym wprowadza się następujące mechanizmy interwencji:

- skraca się niemal o połowę okres spoczywania *ustawy z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw* określając datę wejścia w życie ustawy 1 września 2020 r.,
- możliwość wydania przez sąd zakazu zbliżania się do osoby,
- termin na rozpatrzenie przez sąd zażalenia wniesionego przez obowiązanego, nie później niż w ciągu 48 godzin od chwili wpływu zażalenia do sądu,
- uwzględnia się w mechanizmie „Niebieskie Karty” Żandarmerię Wojskową,
- usuwa się ewidentne wady i oczywiste redakcyjne usterki dostrzeżone w trakcie prac nad *ustawą z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*. Ponadto: doprecyzowuje się przepisy; jednoznacznie przesądza się, czy osoba stosująca przemoc w rodzinie może być obecna przy przesłuchaniu; uszczegóławia się wytyczne tak, aby zawiadomienie kierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie było zrozumiałe dla kogoś, kto nie korzysta z pomocy prawnika; doprecyzowuje się procedurę zabrania przez osobę stosującą przemoc mienia stanowiącego jej własność.

Oczekuje się, że efektem wejścia w życie projektowanej ustawy będzie zaistnienie warunków wzmacniających skuteczność działań podjętych w celu ochrony osób zagrożonych przemocą w rodzinie ze strony wspólnie z nimi zamieszkujących osób.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Przepisy przewidujące możliwość zastosowania izolacyjnych środków chroniących ofiary przemocy w rodzinie istnieją m.in. w Austrii, której ustawodawstwo stało się wzorcem dla innych państw. Instrumentami austriackimi służącymi walce z przemocą w rodzinie są między innymi środki zapewniające natychmiastową izolację osoby stanowiącej zagrożenie od ofiary w przypadku stosowania przemocy:

- nakaz opuszczenia mieszkania, w którym mieszka osoba zagrożona i jego bezpośredniego otoczenia, oraz zakaz powrotu wydawane przez Policję,
- nakaz opuszczenia mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia oraz zakaz powrotu do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia wydawane przez sąd.³

¹Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: *ustawę z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń, ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, ustawę z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawę z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw.*

²Biuro Prewencji KGP, Informacja dot. realizacji przez Policję procedury „Niebieskie Karty” w 2018 r.; Druk nr 279; OSR <http://orka.sejm.gov.pl/Druki9ka.nsf/0/50579853AD7D463DC12585340032C2C1/%24File/279.pdf>

³Źródło: Uzasadnienie do projektu *ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw* (s. 6); Druk nr 279 <http://orka.sejm.gov.pl/Druki9ka.nsf/0/50579853AD7D463DC12585340032C2C1/%24File/279.pdf>

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt.			
Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
osoby co, do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie	88.133 w 2018 r.	Druk nr 279 z dnia 11 marca 2020 r. OSR ⁴	poprawa ochrony prawnej
osoby dotknięte przemocą w rodzinie	159.297 przypadków przemocy w rodzinie w 2018 r.		osoba dotknięta przemocą może żądać, aby sąd, zakazał osobie stosującej przemoc zbliżania się do niej
osoby wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie	73.654 w 2018 r.		poprawa skuteczności procedur wszczynanych w stosunku do tych osób w przypadku zaistnienia zagrożenia stosowania przez nie przemocy wobec osób wspólnie zamieszkujących
Policja	98.737 stan na 1.01.2018 r.		zwiększenie zakresu i poprawa skuteczności nowych uprawnień w celu podejmowania działań służących przeciwdziałaniu zjawisku przemocy w rodzinie
Żandarmeria Wojskowa	ok. 2.800 żołnierzy		<ul style="list-style-type: none"> zwiększenie zakresu i poprawa skuteczności nowych uprawnień uzyskanych w celu przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie uwzględnienie w mechanizmie „Niebieskie Karty”
sądy powszechne			<ul style="list-style-type: none"> sąd może wydać postanowienie o zakazaniu osobie stosującej przemoc w rodzinie zbliżaniu się do osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, wskazując obszar lub odległość od osoby dotkniętej przemocą, którą osoba stosująca przemoc jest obowiązana zachować niezwłocznie rozpatrzenie zażalenia, nie później niż w ciągu 48 godzin od chwili wpływu zażalenia do sądu
minister właściwy do spraw wewnętrznych		<ul style="list-style-type: none"> obowiązek wydania rozporządzenia, w którym zostanie określony wzór zawiadomienia umieszczanego na drzwiach mieszkania wobec niemożności doręczenia nakazu lub zakazu, z uwzględnieniem konieczności zrozumienia zawiadomienia również przez osoby niekorzystające z profesjonalnej pomocy prawnej obowiązek wydania rozporządzenia, w którym zostanie określony wzór zawiadomienia osoby stosującej przemoc w rodzinie, wobec której został wydany nakaz lub zakaz, pozostawionego wobec niemożności doręczenia korespondencji, z uwzględnieniem konieczności zrozumienia zawiadomienia również przez osoby niekorzystające z profesjonalnej pomocy prawnej obowiązek przedłożenia Sejmowi i Senatowi, w terminie do dnia 30 czerwca, informacji o liczbie nakazów lub zakazów wydanych w poprzednim roku kalendarzowym, w tym nakazów lub zakazów uchylonych 	

⁴ Źródło: <http://orka.sejm.gov.pl/Druki9ka.nsf/0/50579853AD7D463DC12585340032C2C1/%24File/279.pdf>

minister obrony narodowej			<ul style="list-style-type: none"> • obowiązek wydania rozporządzenia, w którym zostanie określony wzór zawiadomienia umieszczanego na drzwiach mieszkania wobec niemożności doręczenia nakazu lub zakazu, z uwzględnieniem konieczności zrozumienia zawiadomienia również przez osoby niekorzystające z profesjonalnej pomocy prawnej • obowiązek wydania rozporządzenia, w którym zostanie określony wzór zawiadomienia osoby stosującej przemoc w rodzinie, wobec której został wydany nakaz lub zakaz, pozostawionego wobec niemożności doręczenia korespondencji, z uwzględnieniem konieczności zrozumienia zawiadomienia również przez osoby niekorzystające z profesjonalnej pomocy prawnej • obowiązek przedłożenia Sejmowi i Senatowi, w terminie do dnia 30 czerwca, informacji o liczbie nakazów lub zakazów wydanych w poprzednim roku kalendarzowym, w tym nakazów lub zakazów uchylonych
---------------------------	--	--	---

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji.

W dniu 29 maja 2020 r. projekt ustawy został przesłany do konsultacji następującym podmiotom: Ministrowi Sprawiedliwości, Ministrowi Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministrowi Obrony Narodowej, Sądowi Najwyższemu, Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu, Krajowej Radzie Sądownictwa, Rzecznikowi Praw Dziecka, Rzecznikowi Praw Obywatelskich, Stowarzyszeniu Sędziów Polskich "Iustitia", Stowarzyszeniu Sędziów THEMIS, Stowarzyszeniu Sędziów Sądów Rodzinnych, Stowarzyszeniu Sędziów Rodzinnych „Pro Familia”, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Krajowej Radzie Kuratorów, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Stowarzyszeniu Prokuratorów „Lex Super Omnia”, Fundacji Pomocy Ofiarom Przestępstw, Towarzystwu Przyjaciół Dzieci, Stowarzyszeniu Mediatorów Rodzinnych, Komitetowi Ochrony Praw Dziecka, Związkowi Powiatów Polskich, Unii Metropolii Polskich, Związkowi Miast Polskich, Unii Miasteczek Polskich, Związkowi Gmin Wiejskich RP, Stowarzyszeniu na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę. Termin nadesłania opinii wyznaczono do dnia 12 czerwca 2020 r.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie zgłosił uwag do treści projektowanej ustawy. Jednocześnie zaznaczył, że skrócenie niemal o połowę okresu spoczywania *ustawy z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw* jest zasadne ze względu na fakt, że zmiany wprowadzają w życie ważne narzędzia ochrony osób doznających przemocy w rodzinie, a szybkie wprowadzenie przepisów do stosowania w sposób istotny może zwiększyć bezpieczeństwo osób krzywdzonych. Niemniej jednak wejście w życie ustawy w dniu 1.09.2020 r. może powodować trudności w zakresie faktycznych możliwości przygotowania przedstawicieli służb Żandarmerii Wojskowej i Policji do wykonywania nowych kompetencji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Minister Sprawiedliwości, oceniając proponowane zmiany, stwierdził, że przedmiot regulacji noweli z 30 kwietnia 2020 r. wymaga wprowadzenia uchwalonych zmian w możliwie najkrótszym czasie, jednak nie wydaje się zasadne skracanie okresu *vacatio legis*. W aspekcie zaufania do demokratycznego państwa prawnego może to rodzić wątpliwości natury konstytucyjnej. Skrócenie *vacatio legis* nie służy też uniknięciu luki w prawie. Zdaniem Ministra Sprawiedliwości nie znajduje uzasadnienia propozycja zmiany polegająca na tym, aby protokół z czynności opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia przez osobę, wobec której wydano nakaz lub zakaz, był podpisywany jedynie przez osobę stosującą przemoc oraz dorosłą osobę dotkniętą przemocą w rodzinie, gdy uczestniczyła w protokołowanej czynności. W opinii Ministra Sprawiedliwości nie zasługuje na aprobatę skrócenie terminu na rozpoznanie przez sąd zażalenia wniesionego przez osobę stosującą przemoc w rodzinie w związku z wydaniem wobec niej nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

Minister Obrony Narodowej podkreślił, iż skrócenie *vacatio legis* spowoduje **konieczność podjęcia** przez Żandarmerię Wojskową **zintensyfikowanych działań szkoleniowych i organizacyjnych** w celu osiągnięcia szybszej gotowości tej formacji do realizacji nowych zadań ustawowych. W ocenie Żandarmerii Wojskowej 6-miesięczny okres *vacatio legis* jest adekwatny do skali niezbędnych przygotowań do stosowania nowych rozwiązań prawnych.

Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przekazało następujące sugestie: zmiana w zakresie procedury „Niebieskiej Karty” - dołączenie Żandarmerii Wojskowej to działanie słuszne; zmiana dot. terminu na rozpoznanie zażalenia z 3 dni na 48 godz. może mieć duży wpływ na bezpieczeństwo osób doznających przemocy; dopisanie terminu „jego bezpośredniego otoczenia” wydaje się dobrą zmianą, gdyż ujednolica zachowania mając na uwadze nazwy środków; zmiana z pomocy pełnomocnika na pomoc prawną jest zmianą trafną; pożyteczna propozycja odnośnie do zmiany daty wejścia w życie nowelizacji. Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zaapelowało też o doprecyzowanie: egzekucji środków i statusu osoby stosującej przemoc.

Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia” projekt oceniło **pozytywnie**.

Naczelna Rada Adwokacka oceniła **pozytywnie** zmiany zawarte w projekcie i wskazała, że projektodawca winien doprecyzować regulacje dotyczące prawa do obrony i zasady domniemania niewinności.

Rzecznik Praw Obywatelskich (RPO) wyraził opinię, że projekt **dotknięty jest kilkoma wadami**, które mogą rodzić kontrowersje w praktyce stosowania projektowanych rozwiązań. RPO zwrócił uwagę, że zaproponowane rozwiązanie nie zawiera wskazania momentu początkowego dla liczenia terminu rozpatrzenia zażalenia i przez to może prowadzić do rozbieżności interpretacyjnych. Ponadto RPO pod rozważę projektodawców poddał potrzebę dodania do projektu formuły przesądzającej, że wykroczeniem jest nie tylko naruszenie postanowienia sądu o udzielnium zabezpieczenia, którym przedłużono nakaz lub zakaz wydany wcześniej przez Policję lub Żandarmerię Wojskową, lecz również naruszenie każdego innego postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia, jeżeli zabezpieczenie to sprawadza się do nakazu lub zakazu. RPO stwierdził też, że nadal nie jest spełniony standard wynikający z art. 52 Konwencji Stambulskiej (natychmiastowy zakaz zbliżania się do osoby, a nie tylko mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia).

Fundacja Dajmy Dzieciom Siłę w pełni **poparła zaproponowane przez Senat zmiany**.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji przedłożył **propozycje zmian** do projektu ustawy o charakterze redakcyjnym i doprecyzującym.

Rzecznik Praw Dziecka rekomendował projekt **negatywnie**.

Sąd Najwyższy, Naczelny Sąd Administracyjny, Fundacja Pomocy Ofiarom Przestępstw **nie zgłosili uwag**.

Komisja Ustawodawcza, Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Komisja Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej na wspólnym posiedzeniu przyjęły następujące poprawki:

- rozszerzające zakres przedmiotowy ustawy o możliwość wydania zakazu zbliżania się do osoby,
- doprecyzujące początek biegu terminu na rozpatrzenie zażalenia,
- wprowadzające obowiązek przedkładania Sejmowi i Senatowi, w terminie do dnia 30 czerwca, przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych i ministra obrony narodowej, informacji o liczbie wydanych w poprzednim roku kalendarzowym nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazów zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub do osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, w tym nakazów i zakazów następnie uchylonych przez sąd,
- wprowadzające możliwość przesłuchania świadka bez obecności stosującego przemoc, jeżeli jego obecność oddziaływałaby krępująco na świadka,
- redakcyjne.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych.

(ceny stałe z 2020 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Źródła finansowania												
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Brak wpływu.											

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.								
Skutki								
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	<i>Łącznie (0-10)</i>
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2020 r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu.								
Obowiązek przedkładania Sejmowi i Senatowi, w terminie do dnia 30 czerwca, przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych i ministra obrony narodowej, informację o liczbie wydanych nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazów zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia w poprzednim roku kalendarzowym.								
9. Wpływ na rynek pracy.								
Brak skutków.								
10. Wpływ na pozostałe obszary.								
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☒ inne: sądownictwo powszechne; Policja, Żandarmeria Wojskowa			☐ demografia ☐ mienie państwowe			☐ informatyzacja ☐ zdrowie		
Omówienie wpływu		Uszczegółowienie i doprecyzowanie obowiązków wykonywanych w związku z interwencją podejmowaną w sprawach związanych ze stosowaniem przemocy w rodzinie.						
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego.								
Przepisy projektu ustawy wejdą w życie z dniem 1 września 2020 r.								
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?								
Z uwagi na istotne znaczenie społeczne przedmiotowej ustawy zasadne jest sporządzenie, po upływie trzech lat obowiązywania przepisów, ewaluacji, aby ocenić skuteczność wprowadzonych procedur mających na celu ochronę obywateli zagrożonych przemocą ze strony członka rodziny.								
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.).								
Brak								

.....

Tłoczono z polecenia Marszałka Senatu

.....